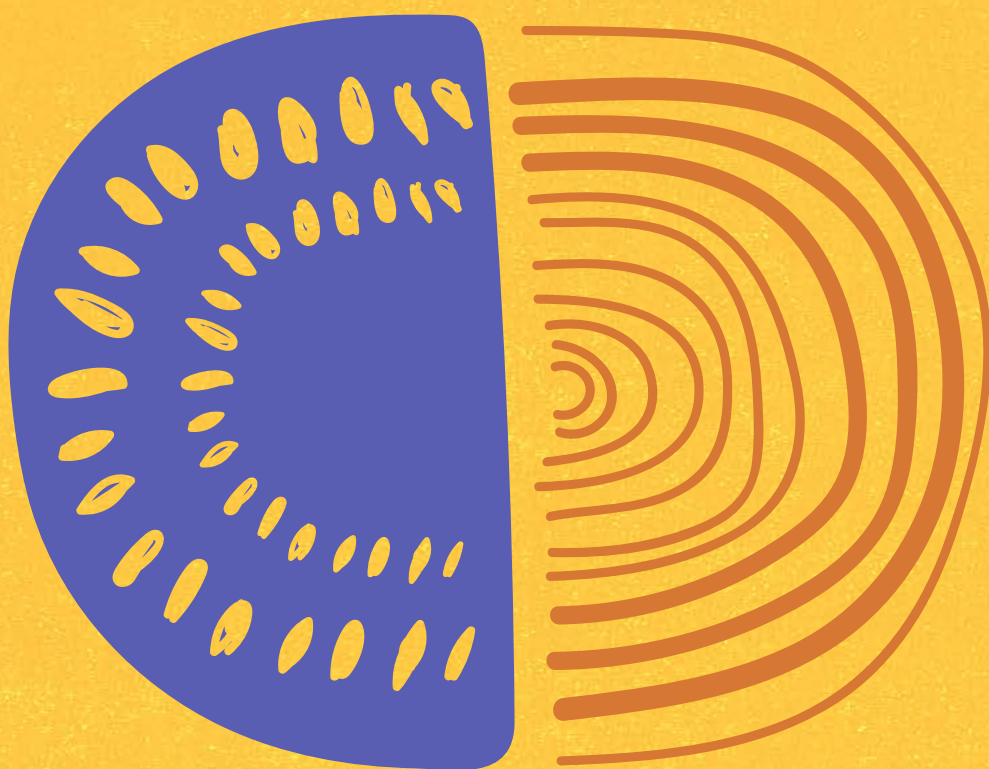

GUIA MARC PER A L'ELABORACIÓ DELS PROTOCOLS

**PER PREVENIR I ABORDAR LES
VIOLÈNCIES MASCLISTES
I LGTBIQFÒBIQUES DES D'UNA
PERSPECTIVA FEMINISTA
INTERSECCIONAL**

**Resultat del debat conjunt entre entitats,
cooperatives i col·lectius de base dels moviments
socials d'arreu de Catalunya que caminem cap a
l'anticapitalisme, el feminisme i l'antiracisme des
d'una perspectiva de transformació social.**

Lidera

Participen:

Okay Productions

magranes
COOPERATIVA

Xarxa
d'Economia
Solidària
de Catalunya

Lleida, juny del 2025.

Autoria: La Llamborda
Il·lustració i disseny: Sarau Estudi

Promou:

economia
social

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa
i Treball

Finança:

MINISTERIO
DE TRABAJO
Y ECONOMÍA SOCIAL

INDEX

1.- Presentació de la Guia-Marc

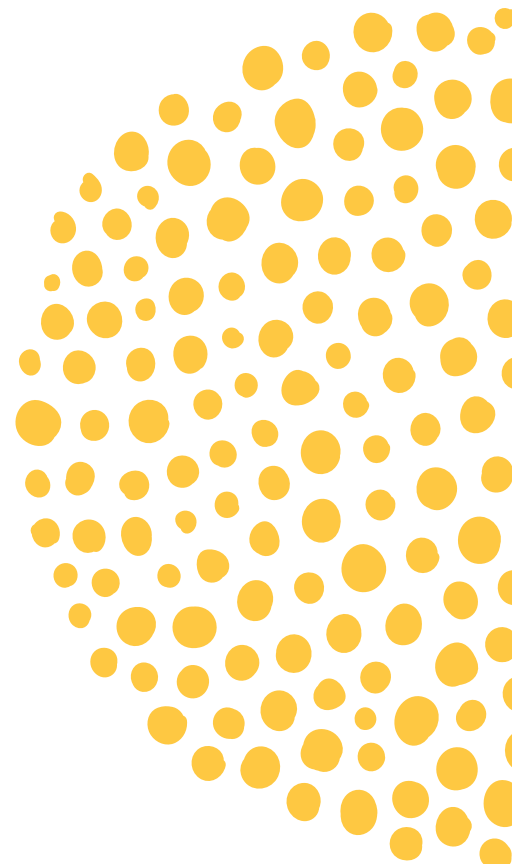
2.- Punts clau per a l'elaboració d'un Protocol per a la prevenció i abordatge de les violències masclistes i LGTBIQfòbiques

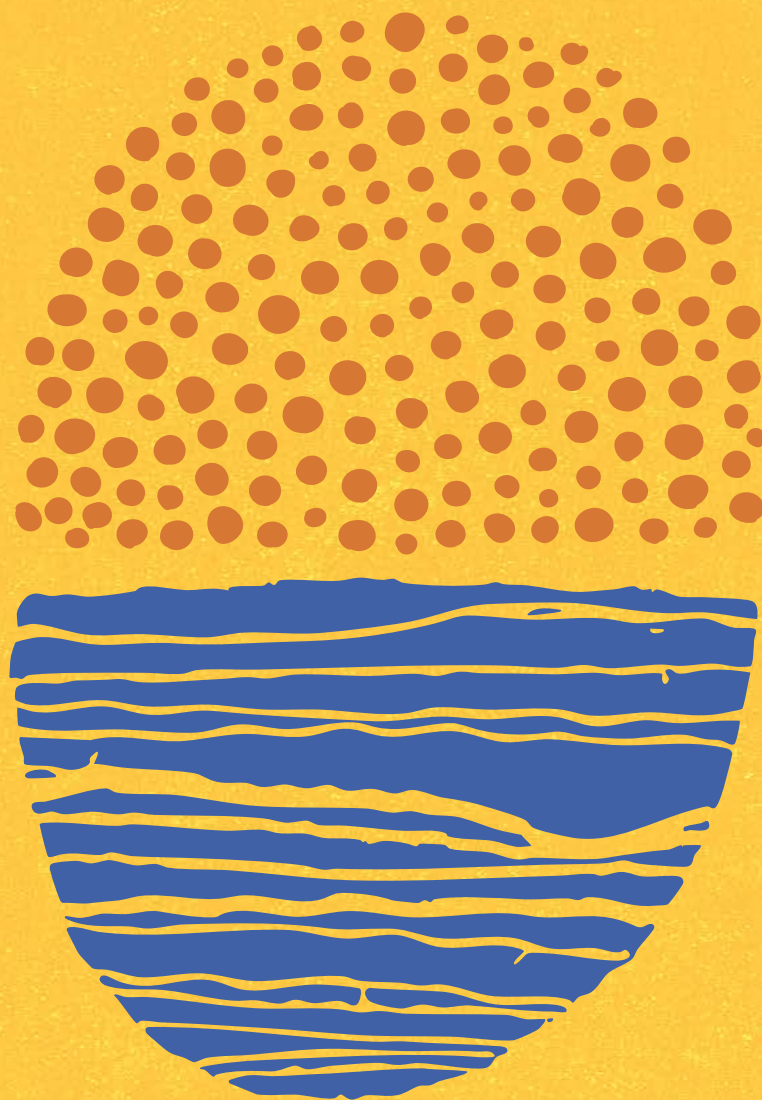
- a. Contextualització del protocol
- b. Definicions i conceptualització
- c. Marc legal i les seves limitacions
- d. Marc ideològic: caminem cap a la justícia restaurativa
- e. Actuacions transformadores o *pinkwashing*?
- f. Diagnosi de la comunitat des d'una perspectiva feminista interseccional
- g. Àmbit d'actuació del protocol
- h. Limitacions del protocol
- i. Activació del protocol, dilemes ètics i procediment d'actuació intern
- j. Recursos públics i violència institucional
- k. Autodefensa transfeminista i xarxes de suport mutu
- l. Comunicació i difusió del protocol
- m. Protocol en moviment: avaluació i revisió
- n. Bibliografia
- o. Glossari
- p. Annexos

3.- Cap a on anem?

4.- Bibliografia de la Guia

5.- Annexos de la Guia

1
PRESENTACIÓ DE
LA GUIA-MARC

PRESENTACIÓ DE LA GUIA-MARC

El que teniu a les mans és el resultat d'un debat conjunt i d'unes reflexions col·lectives que hem tingut l'oportunitat de liderar des de l'Associació La Llamborda conjuntament amb entitats, col·lectius i cooperatives d'arreu de Catalunya. Organitzacions més o menys petites, més o menys formals, amb més o menys recorregut professional i/o polític, però totes compartint la voluntat de lluitar i contribuir per una transformació social.

Totes aquestes organitzacions tenim l'objectiu de sumar forces i teixir aliances entre nosaltres per tal de diferenciar-nos d'aquelles empreses i organitzacions amb ànim de lucre que pretenen capitalitzar les pràctiques feministes i convertir la transformació social en un negoci.

Per començar a treballar hem apostat per trobar-nos presencialment i virtual arreu de Catalunya (des de les Terres de l'Ebre, el Pallars Sobirà, el Segrià, Osona, el Barcelonès...) durant l'any 2025 per tal de reflexionar i posar en comú coneixements, desitjos i experiències respecte a la prevenció, la sensibilització i l'abordatge de les violències masclistes i LGTBIQ-fòbiques al territori català.

Aquest material, doncs, pretén ser un punt de partida, un primer esbós, amb el qual iniciar, col·lectivament i comunitària, un viatge complex, i alhora curatiu, sobre l'abordatge de les violències patriarcals a les comunitats de les quals en formem part. Sabem que amb més temps i camí compartit podríem desenvolupar una guia més extensa i detallada. Així i tot, aquest material pot ser útil per qualsevol grup de persones que es plantegin elaborar un protocol per prevenir i abordar les violències patriarcals dins la seva comunitat, independentment del tipus que sigui.

2

**PUNTS CLAU PER A
L'ELABORACIÓ D'UN
PROTOCOL PER
A LA PREVENCIÓ
I L'ABORDATGE DE LES
VIOLÈNCIES MASCLISTES
I LGBTI-FÒBIQUES**

PUNTS CLAU PER A L'ELABORACIÓ D'UN PROTOCOL PER A LA PREVENCIÓ I L'ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES I LGBTI-FÒBIQUES

A partir de les trobades ens han sorgit moltíssims debats diferents i diversos aspectes a tenir en compte per a l'elaboració del protocol. Tot i això, hem intentat sintetitzar i classificar tot allò que creiem important tenir present abans de començar aquest procés. Som-hi!

A- ACTUACIONS TRANSFORMADORES O *PINKWASHING*?

En aquests últims anys, després de les grans mobilitzacions com la vaga general feminista del 2018 a Catalunya i les aturades arreu del món, hem viscut grans avenços en matèria de polítiques públiques feministes. Tanmateix, moltes d'aquestes polítiques públiques i actuacions no incideixen a l'arrel de l'estructura patriarcal sinó que pretenen ser un "check" per mostrar-se al món com una institució compromesa amb el feminisme. En veiem un exemple molt clar en l'experiència dels Punts Liles, en què múltiples administracions públiques s'han compromès a fer ús d'aquests serveis durant la festa major, però, tanmateix, s'han negat a fer formacions internes adreçades als equips professionals del mateix ajuntament, així com als agents implicats en la celebració d'aquestes festes. El fet de tenir poc compromís amb les formacions internes mentre destinen recursos econòmics als Punts Lila evidencia aquest 'rentat lila' o 'pinkwashing'.

Actualment, al tercer sector o sector social hi trobem empreses i fundacions que es lucren amb l'atenció a persones que viuen múltiples discriminacions. Aquestes empreses i fundacions que busquen el benefici econòmic per sobre del benefici per a la societat han vist un nínxol de mercat en aquestes polítiques públiques feministes (creació de protocols, creació de Plans d'Igualtat, Punts Liles, etc.).

Des de les entitats, cooperatives i collectius de base dels moviments socials tenim una responsabilitat davant de la institucionalització i la mercantilització del feminisme. És responsabilitat nostra, guiant-nos pels valors de l'economia social i solidària, trencar amb aquesta deriva i diferenciar-nos en les nostres pròpies actuacions.

Per tant, creiem que com a comunitats hem de poder revisar col·lectivament si allò que estem duent a terme reproduceix una lògica perpetuadora de les desigualtats o, tot al contrari, aposta per anar a l'arrel de les estructures patriarcals i transformar-les per fer-les desaparèixer.

B- PUNT DE PARTIDA PER A L'ELABORACIÓ DEL PROTOCOL

La nostra experiència com a militants transfeministes i professionals de l'acció social ens diu que sovint són unes poques persones (majoritàriament dones i identitats dissidents) qui lideren l'acció de posar sobre la taula la necessitat de crear un protocol com aquest. Un dels principals riscos que té la insistència a crear el protocol és que després no es legítimi o validi tant com ens agradaria una eina com aquesta.

Per començar, com a comunitat, estaria bé que ens qüestionem:

- D'on surt la necessitat de crear un protocol en la meua comunitat? Quin és l'argumentari?
- Qui lidera la proposta?
- Qui participarà en aquest procés?
- Quines ferides prèvies tenim com a comunitat respecte a l'abordatge de les violències patriarcals?
- Què és per a nosaltres un protocol?
- Com ens volem organitzar per crear-lo?
- Si creem una comissió per agilitzar aquest procés, la resta de la comunitat se sentirà interpel·lada?
- Si el procés de creació passa per una assemblea, la comunitat tindrà el compromís d'assistir-hi i participar-hi? O hi haurà una sobrecàrrega?
- Quin calendari volem que tingui aquest procés d'elaboració?
- En quin horari es durà a terme? En format virtual o presencial? Qui inclou i qui exclou aquest horari i format?
- Totes aquestes aproximacions són realistes i assumibles per la nostra comunitat?

Sabem que a Occident, sota el sistema capitalista que nega la interdependència, hem perdut moltes formes de collectivitzar o abordar conflictes o violències. Com a resposta, hem pogut caure també en una "hiperprotocolització", com si posar números a les passes a fer ens pogués oferir més calma. Potser sí, o potser no. Per això és important que cada comunitat decideixi com anomenar l'eina que farà servir per a la prevenció i l'abordatge de les violències mentre posem creativitat per a dissenyar-la.

Nosaltres entenem que el protocol no és el fi sinó que és un procés en què el punt bonic i transgressor succeeix quan la comunitat es mira i es qüestiona (individualment i de manera col·lectiva) com trencar el silenci entorn de les violències patriarcals.

Aquesta mirada d'autocrítica, de repensar-se i de crear imaginaris en què ens fem càrrec del sistema patriarcal en el qual vivim és clau per poder començar aquest procés.

Per acabar, volem posar consciència a les ferides que poden (re)sorgir a partir de l'elaboració d'un protocol. Una mirada externa que ens faciliti i acompanyi com a grup podrà aportar frescor i lleugeresa en segons quins moments i debats de tensió. Algunes entitats que us podem acompanyar en aquest procés som:

- Associació La Llaborda
- Colors de Ponent
- Cooperativa Cúrcuma
- Gran Recorregut Feminista
- La Fera Ferotge SCCL
- La incidència

També trobem altres entitats i cooperatives que formen part de la Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere i de la Xarxa d'Economia Social i Solidària (Annex 1) i que tot i que no han format part d'aquesta Guia ens poden acompanyar també en aquest camí des d'una perspectiva feminista interseccional. A més, hem volgut recollir les entitats i cooperatives de l'Economia Social i Solidària que també promouen la formació en sensibilització i prevenció de les violències patriarcals (Annex 2).

Així i tot, coneixem experiències de comunitats que han pogut i volgut fer tot aquest procés comunitari sense acompanyament professional, com és el cas de l'Ateneu de l'Alt Urgell (2024). Ens sorgia el debat, doncs, sobre si voldríem recomanar sempre l'acompanyament professional. Hem conclòs que sí que recomanem un acompanyament extern per facilitar possibles situacions de diàleg col·lectiu. Així i tot, veiem que per no caure en lògiques monetàries, tenim l'oportunitat de pensar conjuntament altres formes d'acompanyament més enllà de la professionalització de l'abordatge de les violències que passin pel suport mutu, l'intercanvi o el troc entre persones, entitats o col·lectius. Ens imaginem, doncs, que per exemple La Geganta Desperta com a col·lectiu feminista del Pallars Sobirà podria acompanyar la Tora Blava com a col·lectiu feminista de l'Alt Urgell en processos i accions feministes comunitaris, i viceversa.

C- DEFINICIONS I CONCEPTUALITZACIÓ

Observar quin marc de referència és el que tenim com a comunitat serà clau per comprendre quina vivència tenim sobre la percepció de la violència, entre altres temes. Creiem que el fet de posar paraules i definicions pot evitar ambigüitats en un futur i evitar àmplies interpretacions de què seria o no la violència.

Tanmateix, sabem que posar paraules i conceptes sobre les violències no és una tasca simple, sinó que és quelcom profund i important al que cal posar-hi l'atenció que es mereix.

Les nostres experiències sobre les violències, ja sigui com a persones agredides, observadores, agressores o còmplices, el nostre bagatge teòric, les nostres creences, les experiències dins d'aquella comunitat, etc. Són alguns dels molts factors que ens condicionaran en els posicionaments previs. La nostra experiència ens diu que es poden donar debats intensos i tensos, així que us animem a posar consciència en aquest espai i que pugueu escollir conscientment quan, com i on decidiu tenir aquests debats.

Com comentàvem, el protocol no és una eina tancada ni un fi en si mateix així que simplement tenir un espai en el qual compartir percepcions, experiències i teories que ens condueixin a un aprenentatge col·lectiu. Especialment, animem a buscar consensos simples en què s'expliquin de forma accessible les tipologies de violències o conceptes a tenir en compte per a la guia. A més, aquesta fase ens genera una oportunitat clau per poder fer formació interna i aprofundir sobre les violències patriarcals. Per tant, és important que aquesta o aquestes sessions contemplin cuidar la mirada pedagògica en què totes les persones participants puguin dir la seva per, a partir d'aquí, construir comunitàriament.

Respecte a les referències que tenim sobre definicions i conceptualització veiem clau mirar cap a la feina que ja ha fet el moviment transfeminista. Especialment, trobem un debat obert sobre si és important graduar o diferenciar les violències. Posem totes les violències en el mateix sac? Què és el que influeix a determinar que una violència sigui més greu o més lleu? La tipologia, la durada, la intencionalitat, la "normalització" de la violència en aquell context social...?

Algunes organitzacions treballen amb una graduació simple en què hi ha un consens social com és l'Ateneu de l'Alt Urgell, tot i que amb agreujants (Ateneu de l'Alt Urgell, 2024). Tanmateix, trobem d'altres espais que no aposten per la gradació de les violències, però sí per contemplar possibles factors o eixos d'opressió que influeixen en la violència (La Cinètica, 2024). D'altres, fan un

esforç en descriure detalladament les diferents tipologies de les violències que afrontaran (Batzac, 2019).

Us deixem un llistat de factors que poden influir en l'impacte de la violència: Existència d'una relació de poder formal entre persona agredida/persona agressora.

- Quan l'agressió perdura en el temps.
- La intencionalitat de generar un dany a la persona agredida.
- La planificació de la violència.
- Aprofitar la vulnerabilitat per a l'execució de la violència.
- L'abús de poder informal (per exemple, ser una persona fundadora d'una cooperativa i exercir violències a una persona que acaba de ser membre de la cooperativa).
- Eixos d'opressió que generen múltiples desigualtats més enllà del sistema patriarcal (classe social, diversitat funcional, edat, processos migratoris, racialització, psiquiatrització, etc.).

Nosaltres creiem que la decisió de graduar o no (fora de la lògica del marc legal) hauria de recaure en la comunitat, ja que és aquesta la que haurà de legitimar, posteriorment, tot l'abordatge d'aquestes violències. Tanmateix, si existeix la gradació serà important que es contemplin eixos d'opressió i factors que intervenen tant en l'exercici de la violència com en l'impacte d'aquesta.

En tot cas, per evitar possibles diferències sobre el llenguatge a posteriori sobre el que entenem per un tipus de violència o un altre, ens pot ajudar a posar exemples de les tipologies de violències que vulguem abordar amb el protocol, tal com planteja la XES (2025) amb el seu.

D- MARC LEGAL I LES SEVES LIMITACIONS

Abans de pensar en actuacions i formes de respondre a les violències creiem molt important que cada comunitat o organització prengui consciència del marc legal vigent existent al voltant de les violències masclistes i LGTBI-fòbiques. Per exemple, a Catalunya es permet recórrer als diferents serveis públics d'atenció a violències masclistes o LGTBI-fòbiques (SIAD, SIE, SAI LGTBI...) sense haver de denunciar per la via judicial. Per aquest motiu, cal posar èmfasi en la importància d'aquesta autonomia per evitar caure en pràctiques paternalistes o revictimitzadores. Conèixer el marc legal i saber com podem accedir-hi evitarà rumorologia innecessària respecte als drets i deures que ens envolten.

És important que cada figura jurídica (si n'hi ha) d'una organització compregui quin és el marc legal que l'envolta. Per exemple, en el cas d'empreses de més de 50 persones s'exigirà un Pla d'Igualtat, fet que en altres casos no serà obligatori per llei.

Tanmateix, per a nosaltres és important remarcar que el marc legal s'ha d'analitzar des d'una perspectiva interseccional, ja que, per exemple, en el cas de l'Estat Espanyol convivim amb la popularment anomenada llei d'estrangeria (Jefatura del Estado, 2000) que discrimina de forma estructural les persones que han viscut processos migratoris fora del marc occidental.

També ens trobem, una realitat legal totalment diferenciada entre infàncies/adolescències i persones adultes. La mirada adultocentrista impregna un marc legal que no reconeix les veus i els processos de les infàncies i adolescències en múltiples ocasions. És important, doncs, que repassem aquest marc des d'una mirada crítica cap a aquesta realitat. En aquesta línia, trobem el document "Adolescència i violències masclistes. Instrument per garantir la reparació integral" de la Generalitat de Catalunya (2024) que recomanem, ja que s'aborda, des d'una perspectiva legal, aspectes que es creuen entre la vivència de viure violències masclistes i/o LGTBI-fòbiques i ser menor d'edat a Catalunya (consentiment, potestat parental, maduresa, autonomia, etc.).

F- MARC IDEOLÒGIC: CAMINEM CAP A LA JUSTÍCIA RESTAURATIVA

Nosaltres ho tenim clar, perquè no volem i no podem confiar en una justícia que cregui que aïllant o castigant la persona que agredeix hi haurà justícia restauradora individual i col·lectiva. Apostem per un marc contextual que assumeixi que hem crescut en un sistema patriarcal, capitalista i colonial i, per tant, totes les persones que en formem part tenim la responsabilitat de lluitar, confrontar, debatre, alçar la veu, assenyalar, assumir, reparar, i en definitiva, fer-nos càrrec del dany que podem causar a la resta de persones que ens envolten, des d'una mirada comunitària que ens acompanyi en tot aquest procés.

Ens trobem, doncs, dins d'un sistema cis heteropatriarcal ple de creences i valors que defensen una norma molt clara i tenim una responsabilitat individual i col·lectiva de trencar amb aquestes creences preestablertes. És a través de la justícia restaurativa que cal sacsejar les estructures patriarcals amb un horitzó feminista.

- Quines són les estructures i factors comunitaris que promouen i legitimen les violències patriarcals dins de la nostra comunitat (empresa, grup d'amistats, festa major, casal popular...) o societat en general?
- Quines són les responsabilitats individuals i comunitàries?
- Com s'avaluen els danys davant de les persones agredides? I els de la comunitat?
- Com podem reparar col·lectivament la persona agredida? I individualment?
- Quins debats hem de tenir durant aquest procés?
- Com acompanyem la/es persona/es agredida/es?
- Quins són els objectius d'acompanyar i fer seguiment a la persona que ha agredit?

Tenim molts interrogants sobre la gestió comunitària de les violències patriarcals des d'una perspectiva de justícia restaurativa que vagi més enllà de la lògica binària i simplista de la violència. Inspirant-nos en la pregunta principal del llibre "¿Y qué hacemos con los violadores?" (DDAA, 2020) obrim un marc des del qual ens atrevim a deixar de veure les persones que agredeixen com a monstres i començar a veure-les com a persones totalment nascudes i crescudes en un sistema patriarcal. I posant això sobre la taula, no pretenem ni relativitzar ni normalitzar les violències, sinó tot el contrari. Volem mirar-les, observar-les i seguir-los la pista en la seva múltiple complexitat per fer un procés de responsabilització del dany, reparació cap a la persona agredida, garantia de no repetició i transformació de les estructures individuals i comunitàries que van fomentar que es donessin aquestes violències.

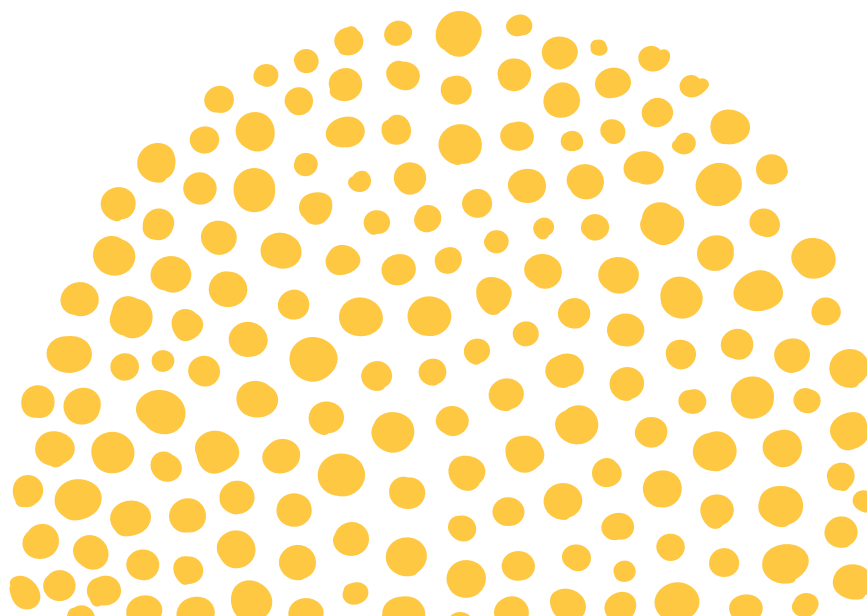
Sabem que aquest és un camí llarg, difícil i complex. En aquest camí ens il·lustren moltes referències antipatriarcals, com per exemple el Moviment de

Dones per l'Alliberament del Kurdistan. Elles ens recorden que tenim també "l'enemic" dins els nostres cossos, i que a base de crítica i autocrítica en espais de confiança i companyonia podem desconstruir les creences patriarcal que ens travessen (Dirik, Dilar, 2023).

Tanmateix, som conscients que caminem en aquesta direcció, però que el concepte de comunitat en un context de capitalisme salvatge no ens ho posa fàcil. Per tant, per parlar de justícia restaurativa i de responsabilització comunitària, primerament, hem de poder parlar de comunitat.

Si no apostem per la comunitat, no podrem esperar i somiar una justícia restaurativa, ja que no hi haurà cap fonament que la pugui sostenir.

En aquesta línia, animem a totes les petites i grans comunitats a replantejar-se quins són els objectius del seu protocol i quina és la direcció que volen seguir com a comunitat.

G- DIAGNOSI DE LA COMUNITAT DES D'UNA PERSPECTIVA FEMINISTA INTERSECCIONAL

Després d'haver estudiat el marc legal vigent a Catalunya i d'haver pensat quin és el marc ideològic amb el qual estem d'acord com a comunitat, proposem mirar-nos de prop: com és la nostra comunitat? Qui la forma? Quines dinàmiques hi conviuen? Fer una diagnosi no és només recollir dades o elaborar un formulari, sinó iniciar un procés de reflexió crítica que ens ajudi a detectar com i on es poden produir (o silenciar) les violències masclistes i LGTBIQ-fòbiques.

La diagnosi també ens servirà per a identificar els trets socials i estructurals que configuren la nostra comunitat, o dit d'una altra manera, a conèixer quins són els perfils que hi habitem: quines edats hi conviuen? Hi ha persones immigrades, racialitzades, trans, amb diversitat funcional? Quin és el pes relacional dels rols de poder o de les relacions informals? Ja s'han viscut situacions de violència? Com s'han abordat? S'han generat violències de segon ordre (com la revictimització o l'aïllament)?

Com a resultat, ens donarà una radiografia general de totes les persones que formen part de la comunitat, els valors més estesos dins del grup, les relacions existents entre membres, els rols de poder que pugui haver-hi, els perfils més nombrosos, els que ho són menys, els que ocupen llocs centrals i d'importància i els que se situen a les perifèries de la comunitat.

Aquesta diagnosi hauria d'estar impregnada d'una mirada feminista interseccional i transfeminista. Això vol dir tenir en compte els eixos múltiples d'opressió (gènere, raça, classe, capacitisme, edat, etc.) i no donar per suposat que totes les persones tenim les mateixes vivències ni eines per parlar de violències.

Proposem fer aquest exercici de forma col·lectiva, creant espais de confiança on tothom qui ho vulgui pugui compartir la seva mirada. Aquí algunes preguntes que poden guiar aquest procés:

- Qui participa realment en la vida de la comunitat? Hi ha persones o col·lectius sistemàticament exclosos?
- Hi ha hagut conflictes o violències? Com s'han gestionat? Com ens hem sentit?
- Quines pràctiques o rols estan molt normalitzats, però ens generen malestar?
- Tenim espais de cures o només de feina i pressa?
- Quina relació tenim amb les institucions? Sentim protecció o qüestionament?"

Focalitzant-nos en l'elaboració del protocol, el procés de realitzar la diagnosi també traurà a la llum les mancances o els problemes que pugui haver-hi,

conflictes que puguin estar succeint o que hagin tingut lloc en el si de la nostra comunitat pel que fa a l'abordatge de les violències patriarcals. Per acabar, la diagnosi ens ajudarà a veure aquelles coses que sí que funcionen i que estem fent bé, els factors de protecció que existeixen en la nostra comunitat i que ens serviran per encarar les accions del protocol. En resum, ens ajudarà a posar la mirada en allò que no funciona, però també en tot allò que podem millorar o que ja estem fent bé.

Per tal de recollir la quantitat més gran de veus, es poden utilitzar eines diverses: formularis (digitals, per exemple, enllaçats amb un codi QR, o en paper), bústies de suggeriments (dins les quals dipositar els formularis o altres escrits), assemblees, tallers, pluja d'idees... Cadascú pot trobar les formes que millor s'adaptin al seu context. També pot ser útil fer una recerca del territori on s'inscriu l'entitat, i observar quin perfil de població hi conviu, si hi ha altres col·lectius feministes o antiracistes, si hi ha suport mutu actiu, etc.

És important dir també que no totes les comunitats tindran eines o temps per fer una diagnosi profunda. I no passa res. Si cal, busquem acompanyament extern o ens inspirem en preguntes d'altres entitats que ja han passat per aquí. El més rellevant és no començar un protocol des de la teoria o des d'un model imposat, sinó des de la mateixa realitat. Des del que ja som.

Finalment, aquesta diagnosi no és un apartat més del protocol: és la base. Ens ajudarà a prendre decisions més ben fonamentades, a situar els nostres límits i potències, i a construir una resposta comunitària que parteixi no de la norma, sinó de les persones i dinàmiques que la conformen.

H- ÀMBIT D'ACTUACIÓ DEL PROTOCOL

Per definir quins seran els espais que estaran sota la incidència del protocol, primer de tot cal tenir en compte quin és el nostre espai comunitari. Toca preguntar-nos: qui afecta? On s'activa?

De què parlem quan parlem de "la nostra comunitat"?

A simple vista pot semblar fàcil i obvi, però si ens posem a pensar-hi veurem que no ho és tant. Aquesta definició és clau per delimitar la responsabilitat de l'entitat o col·lectiu en la prevenció i gestió de les violències, i s'ha d'adaptar a les característiques d'aquesta.

Hi ha diferents tipus de comunitats i dibuixar quina és la nostra ens ajudarà a establir-la com a subjecte de la intervenció definida pel protocol. N'hi ha que són molt clares i formals com per exemple una cooperativa, una associació o un col·lectiu. Però també hi ha espais o grups més difusos com festivals, assemblees obertes, grups de conversa per aplicacions de missatgeria, o activitats d'oci puntuals. Com decidim si una agressió que ha passat entre dues persones de la comunitat, en un bar del nostre barri o vila, entra dins del protocol?

Cada comunitat haurà de decidir quins espais i quins vincles considera part de l'àmbit d'actuació. Això inclou tant els espais físics (una seu, una sala, una plaça o una barra en una festa major...) com els digitals (canals o grups, comentaris a les xarxes socials, etc.). També cal pensar en aquells espais compartits en què es reproduïxen dinàmiques de poder: assemblees, espais de decisió, reunions informals.

És interessant el cas d'algunes entitats que han desenvolupat mecanismes com formularis interns de denúncia (vinculats a canals de comunicació interns) a través dels quals qualsevol persona sòcia o membre de l'entitat pugui denunciar una situació viscuda, encara que no hagi passat dins la seu de l'entitat. Aquests canals poden ser digitals o analògics, però sempre han de garantir la confidencialitat de la informació aportada i la protecció de les dades de la persona que ho exposa, fet que ja es donarà si sou una associació i seguiu el vostre propi protocol de protecció de dades de l'entitat.

El protocol pot establir diferents àmbits d'actuació com ara:

- L'àmbit intern de funcionament i organització de l'entitat.
- L'àmbit dels esdeveniments o activitats obertes al públic posant èmfasi en els espais d'oci.
- L'espai comunitari ampliat, per decidir si es volen abordar situacions que tot i produir-se fora de l'entitat afecten la vida col·lectiva. O situacions que afecten gent propera però no activament vinculada a l'organització.

Finalment, també podem pensar si dins el protocol volem dedicar un punt a pensar com dissenyem els espais perquè aquests siguin segurs per a tothom, pensar un seguit de recomanacions com per exemple: tothom pot sentir-s'hi còmode, segur i expressar la seva personalitat amb llibertat? Tenim zones de descans, de cures? Hi ha espais mixtos i no mixtos?

**Com impliquem els homes cis en aquest procés sense col·locar-los al centre?
En definitiva, pensar en un disseny feminista dels espais.**

Tenir clars els límits ens ajudarà a no improvisar, però sobretot ens permetrà definir quants recursos, mecanismes i rols s'hauran d'activar davant d'una situació de violència per encarar el procés amb responsabilitat. Ens permetrà fer-nos càrrec de la comunitat que som i decidir col·lectivament què i de quina manera volem cuidar.

I- LIMITACIONS DEL PROTOCOL

No ens enganyem: un protocol no ho resoldrà tot. I no passa res. No podem posar dins d'un document totes les possibles situacions de violència, totes les emocions, totes les relacions, ni totes les respostes que poden donar-se en un moment determinat i tan complex com el que volem abordar. I intentar-ho pot acabar generant més pressió que solucions. És important reconèixer les limitacions que, de segur tindrà el nostre protocol per tal d'evitar generar falses expectatives, sobrecàrregues inassumibles o mecanismes d'actuació rígids que no s'ajusten a les realitats canviants de cada comunitat.

El protocol no ha de ser un text sagrat. És una guia que ens orienta, però la vida és més complexa que qualsevol esquema o document. Hi haurà moments en què caldrà improvisar, cuidar-nos amb allò que tenim a mà, fer una trucada, parar un moment o decidir no seguir cap pas escrit i confiar en la intuïció col·lectiva. I això també és vàlid. El protocol és una eina viva, que necessita ser revisada, actualitzada i complementada amb pràctiques comunitàries, espais de debat i suport mutu.

Sabem que tirar endavant la redacció i aplicació d'un protocol pot ser un procés molt desgastant, i pot generar esgotament o tensió dins les entitats, sobretot per a les persones que fa temps que assenyalen les violències i que sovint ens sentim soles o amb poca força per sostenir-ho. Aquest desgast és real. És emocional, polític i també físic. Per això cal protegir les persones que porten el pes, repartir responsabilitats i cuidar-nos entre totes i tots.

Una altra limitació és que, encara que el protocol estigui escrit i aprovat, si no hi ha un compromís real a confiar-hi i seguir-lo, si no hi ha formació per entendre'l i si no ens ho creiem, no servirà de gaire. També pot passar que hi hagi resistències, gent que no en vulgui saber res, o situacions que ens desborden. I aquí és clau tenir recursos externs, poder contactar amb una entitat transfeminista o amb algunes persones acompanyants que ens puguin fer suport o facilitar el procés quan no sabem per on tirar.

I, sobretot, tenir clar que aquest és un procés. Potser avui no podem amb tot, però si anem caminant, compartint dubtes i aprenent del que surt (i del que no surt), ja estem fent molt més del que haurem fet fins ara. No cal que sigui perfecte. Cal que sigui dinàmic, sincer i comunitari!

J- ACTIVACIÓ DEL PROTOCOL, DILEMES ÈTICS I PROCEDIMENT D'ACTUACIÓ INTERN

Quan passa una agressió en el si de la nostra comunitat sovint podem quedar-nos en xoc i no saber com actuar o potser ens envaeix la ràbia i volem actuar molt ràpidament. Cap d'aquestes dues reaccions està malament per si mateixa, però que hauríem d'intentar trobar l'equilibri entre l'una i l'altra. Per això és tan important que tinguem un protocol clar, adaptat al nostre context i que estigui a l'altura i sigui sensible als dilemes ètics que poden sorgir.

Seria ideal que poguéssim dedicar un temps a elaborar dos protocols diferents. Un per al dia a dia (reunions, assemblees, assaigs, entrenaments, etc.) i un altre per a quan realitzem esdeveniments oberts al públic (festes, xerrades o altres activitats amb assistència de persones alienes a l'entitat). En les activitats obertes seria recomanable disposar d'un Punt Lila-Irisat ben preparat, autogestionat o no, però que ha de disposar d'un equip sensibilitzat i format, rols d'actuació definits, i amb una capacitat de reacció i actuació eficaç. Encara que, i creiem molt important recalcar-ho, qualsevol persona no pot ocupar aquests rols. Si una persona té actituds masclistes, racistes, capacitistes o feixistes, òbviament, no pot estar desenvolupant aquesta tasca. Es pot tenir el debat de si creieu que aquest rol el poden ocupar homes cis o no, valorant el seu impacte i la legitimació, o si les persones que actuïn sempre han de ser parelles conformades per una dona o identitat dissident i un home cis, per tal de fer-los també participants en aquestes tasques sovint dutes a terme pels mateixos perfils de membres.

Quan passa alguna cosa, qui pot activar el protocol? Només l'equip de cures? Algú que ho veu? Cal que ho deixem ben definit. Quins senyals d'alerta en justifiquen l'activació?

També s'ha de definir com es fa la primera acollida de la persona agredida, assegurant un espai segur, confidencial i amb l'escolta activa com a base. Finalment, caldrà establir el circuit d'intervenció valorant el risc per a la persona agredida, les eines de les quals disposem com a comunitat i, si cal, la derivació a recursos externs. Activar un protocol vol dir posar en marxa processos de cures, responsabilitat i reparació. No sempre vol dir assenyalar públicament, ni expulsar ni judicialitzar.

A l'àmbit d'organització, potser hi ha entitats a les quals els ajuda crear una comissió tècnica o de gestió de violències, encarregada d'intervenir de forma eficaç i amb les responsabilitats ben definides.

En aquest punt, també hem decidit introduir certs dilemes ètics que poden sorgir, per tal d'ajudar les entitats a plantejar-se debats que també ens han sorgit a nosaltres durant el procés d'elaboració d'aquesta guia. Davant d'una

agressió o un abús, és normal que la comunitat es divideixi o es faci preguntes difícils.

- **Qui posem al centre: la persona agredida o la comunitat?** Hi ha moments en què les necessitats de la persona agredida poden semblar incompatibles amb les necessitats de la resta del col·lectiu. Però aquest no és un dilema que hàgim de resoldre escollint entre una cosa o l'altra. Si mirem la violència com un fet 1:1 ens perdem la part sistèmica que afecta tota la comunitat que està al voltant de les persones que la pateixen i que l'exerceixen. El que ens proposem és trobar equilibris, respectar els temps i els límits de la persona agredida, i alhora no perdre de vista el que necessita la comunitat per no trencar-se. Hi ha contextos en què serà prioritari garantir silenci, discreció i suport individual. Encara que la comunitat sempre necessitarà espais col·lectius per plantejar-se la responsabilitat de no haver-ho vist, de no haver-hi intervingut, etc. Preguntar-se com sabem si hi ha alguna altra persona que ho ha patit? Com comprenem l'impacte que ha tingut la violència que ha rebut una companya? La por de pensar que passaria si ens passés? Realment si ens toquen a una ens toquen a totes? En definitiva, entendre, revisar o fer aprenentatges compartits. I això només es pot fer parlant amb totes les parts i llegint el context a fons.
- **La confidencialitat: protegir o silenciar?** La confidencialitat és una eina per evitar revictimitzacions i protegir la persona agredida de l'exposició pública. Però si es converteix en una norma tancada i rígida, pot acabar bloquejant la possibilitat que la comunitat entengui què ha passat i actuï amb responsabilitat. A més, també ens podem trobar que la persona agredida vulgui parlar obertament del que ha passat i existeixi una comissió lila que amb el protocol a la mà i malinterpretant el concepte "confidencialitat" aposti per fer silenci de les violències.

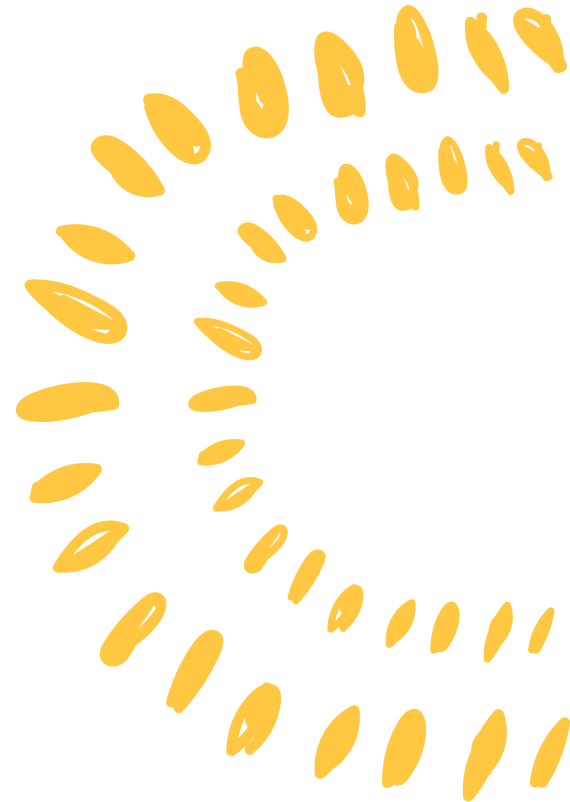
Algunes idees per gestionar-ho millor:

- Explicar a la comunitat que s'han exercit violències patriarcals, sense donar noms ni detalls que exposin ningú.
- Fer públic que s'ha activat un protocol o un procés de cures, per evitar especulacions.
- Cal assenyalar el comportament per fer pedagogia sense exposar la persona individualment.

El silenci absolut pot generar rumorologia, frustració i desinformació. Però exposar sense consentiment és una altra forma de violència. Per això, cal buscar formes que ens permetin comunicar, cuidar i reparar alhora. Parlar de tot això és difícil, però necessari. No cal buscar la perfecció ni una única resposta. No sempre podrem posar al centre només la persona agredida

o només la comunitat. Cada cas que ens toqui abordar serà diferent, però el que importa és actuar amb cura, claredat i compromís.

Activar un protocol, al final, és molt més que seguir uns passos: és una manera de dir que no tolerarem més violències en els nostres espais ni en les nostres organitzacions. Que som una comunitat que vol cuidar a les seves membres i que volem créixer col·lectivament, encara que sigui travessant dificultats.

K- RECURSOS PÚBLICS I VIOLÈNCIA INSTITUCIONAL

Des del moviment feminista hem aconseguit grans avenços i canvis legals que han marcat un abans i un després en la prevenció i l'acompanyament a les persones que han viscut violències patriarcals. Tanmateix, som també conscients de l'auge de l'extrema dreta arreu del món i la disputa que hi ha respecte al que anomenen "ideologia de gènere" per referir-se a totes les lluites feministes i d'alliberament sexual i de gènere.

Hem aconseguit que l'Estat es responsabilitzés, especialment en l'àmbit material, de molts aspectes i dimensions de les violències masclistes i LGTBI-fòbiques. Des de la creació del Servei d'Atenció Integral (SAI) LGTBI arreu de Catalunya, passant per canvis legislatius que inclouen, per exemple, el reconeixement de la violència vicària com un tipus de violència masclista (Generalitat de Catalunya, 2020), fins a un servei especialitzat en l'abordatge de violències als centres educatius com és la USAV, que depèn del Departament d'Ensenyament (Generalitat de Catalunya, 2025).

Tanmateix, creiem important parlar explícitament de la violència institucional exercida pels diferents agents i serveis que intervenen en el circuit de violències masclistes i LGTBI-fòbiques. Podríem posar molts exemples respecte a les contradiccions i incoherències exercides des de les diferents administracions públiques, però sabem que la majoria venen, també, de lògiques classistes, racistes i patriarcals que es van expandint i disseminant en l'aplicació de les lleis, formació de professionals, creació de polítiques públiques sense una perspectiva interseccional, etc.

I que es reafirmen, especialment, per la jerarquia entre els poders polítics i públics sobre la població en general, especialment la població més discriminada i violentada en la nostra societat.

En conseqüència, hem de poder conèixer els recursos públics existents dins els nostres territoris (Annex 3) i les possibles violències que podran viure les persones que s'apropin als recursos públics. Per exemple, una persona migrant en situació administrativa irregular que acudeix a la policia que, paral·lelament, serà la mateixa que executarà identificacions teòricament aleatòries que corresponen, realment, a operacions que distingeixen perfil racial (IRIDIA, 2024). O també, una mare que vulgui trencar amb una relació de violència patriarcal heterosexual, però no tingui recursos econòmics suficients per pagar un habitatge i assisteixi a Serveis Socials Bàsics i la resposta que li donin és que la derivaran derivaran als Equips d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (EAIA) on li obriran un informe per possible situació de desamparament cap a les seves criatures, ja que la "situació econòmica greu" com viure una "situació masclista" a la llar són factors de risc/desamparament o indicadors de maltractament segons el marc legal a Catalunya (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 2013). Un altre és el cas de les adolescències que depenen absolutament

de les lògiques i normes fetes per i per a persones adultes. Amb relació a la complexitat de ser menor d'edat i viure violències masclistes o LGTBI-fòbiques (com hem comentat anteriorment) tenim també les companyes de Candela (2022) que ens conviden a reflexionar des de la seva perspectiva feminista i no-adultocèntrica.

Per tant, no podem obviar tota la violència institucional que podem viure amb relació a l'administració pública.

Cal que prenguem consciència d'aquestes violències i denunciem, individualment i col·lectiva, aquesta violència que sovint queda totalment impune. En aquesta línia, trobem l'aposta d'entitats feministes a l'Estat Espanyol per promoure un "Observatorio de Violencias Institucionales Machistas" (OVIM, 2025) amb la finalitat de registrar-ho i visibilitzar-ho col·lectivament i, conjuntament, alçar la veu.

L- AUTODEFENSA TRANSFEMINISTA I XARXES DE SUPORT MUTU

Com ja hem dit anteriorment, no totes les nostres accions per afrontar, gestionar i sostenir les violències han d'anar regides pel que diu el protocol. Podem buscar suport i recursos més enllà de la nostra entitat.

Quan tenen lloc agressions també podem comptar com a estratègia vàlida utilitzar l'autodefensa transfeminista, la qual no cal que sigui regulada pel protocol que estarem desenvolupant o haurem desenvolupat. La persona agredida i les persones sensibilitzades entorn de les violències masclistes i LGTBI-fòbiques tenen l'agència i la legitimitat per defensar-se d'una agressió, i el protocol ha de ser una eina que ens ajudi a gestionar, però mai un fre.

Per exemple, pot ser que una persona vulgui fer ús de l'autodefensa en un primer moment, però que després s'hagi d'utilitzar el protocol per gestionar les ferides que s'han viscut en el si de la comunitat, per efectuar una reparació a la persona agredida i perquè, si es vol, s'acompanyi en el procés de transformació la persona que ha agredit.

També pot passar que s'activin altres xarxes de suport mutu independents del marc legal vigent a Catalunya després d'una agressió. Això pot passar per diferents motius, com per exemple la violència institucional que pot donar-se si només ens emparem amb el marc legal.

Alhora, validar i reconèixer aquestes formes d'autogestió o xarxes de suport mutu que funcionin de forma autònoma a l'entitat, això és feminista de per si, ja que en altres espais més burocràtics i institucionals no són ni reconegudes ni validades, per tant, les desvirtuen. Tenir un protocol no exigeix que es donin aquestes xarxes de suport mutu, però sí que estaria bé que els protocols contemplin que es donaran aquestes pràctiques, que les reconegui i les validi com a forma de resposta i gestió dins de la comunitat, donat que les realitats són diverses. Justament amb el desig de poder trencar amb el format tancat, normatiu i burocràtic que sovint s'associa amb els protocols. I també cal tenir en compte, de forma positiva, que descarregarà l'entitat de ser l'únic ens que està sostenint el cas i vetllant perquè es repari i es doni un procés transformador.

M- COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ DEL PROTOCOL

És important que totes les persones de la comunitat coneguin l'existència del protocol, entenguin com funciona i sàpiguen com fer-lo servir si cal.

Per això cal preveure espais on es pugui llegir i ratificar col·lectivament, reforçant el compromís compartit amb la seva aplicació. La ratificació no és només un tràmit: és una manera de donar-li vida dins del col·lectiu.

El protocol s'ha de difondre, tant com es pugui, en un màxim de formats accessibles i clars: versions resumides, àudios, vídeos, infografies clares i concises, materials gràfics i altres suports adaptats perquè tothom el pugui entendre i consultar fàcilment, etc. Es poden tenir en compte diferents necessitats especials segons les diversitats funcionals i neurodiversitats presents dins la nostra comunitat que s'hauran recollit en la diagnosi.

En conclusió, cal establir un circuit intern de comunicació que permeti resoldre dubtes i garantir que la informació arribi a tothom, sobretot als espais i rols clau, i finalment assegurar-se que aquesta ha estat llegida i entesa per tots els membres del col·lectiu.

N- PROTOCOL EN MOVIMENT: AVALUACIÓ I REVISIÓ

Un protocol que no es revisa és com una eina rovellada: potser encara talla, però fa mal agafar-la. Per això, des del primer dia, és clau tenir clar que aquest document no és un punt final, sinó que és un punt i seguit. No és un text sagrat, sinó que és una eina viva, flexible i millorable, que necessita ser revisada col·lectivament per continuar sent útil a les realitats canviants de la nostra comunitat.

Cal establir des de l'inici un calendari realista i assumible per fer avaluacions periòdiques del protocol. Això vol dir que no esperarem que passi una crisi per tornar a mirar-lo: ens comprometrem a revisar-lo regularment, a escoltar com ha funcionat, a recollir el que no ens ha funcionat i a detectar allò que ens ha fet créixer.

Aquestes avaluacions han de ser participatives. Han de dir-hi la seva no només les persones més actives, sinó totes aquelles que han viscut, observat o acompanyat situacions relacionades amb el protocol. Això inclou persones agredides, persones que han estat interpellades, persones de comissions de cures, facilitadores externes, o qui hagi fet d'enllaç amb serveis públics. Tothom pot aportar una mirada clau.

Valoració del procés de creació del protocol:

- 1- El primer que podem revisar és com ens hem organitzat per redactar-lo.
 - Qui hi va participar?
 - Com va ser el clima?
 - Ens vam sentir escoltades?
 - Es van invisibilitzar veus?
 - Hi ha hagut tensions que encara cuegen?
 - Quins aprenentatges ens enduem només del fet d'haver-lo construït plegades?

Avaluació de l'impacte i ús del protocol:

- 2-S'ha activat alguna vegada? Amb quin resultat? S'han sentit acompanyades les persones implicades? Ha estat útil per prevenir situacions de violència? Ens ha ajudat a cuidar-nos més i millor? I si no s'ha activat mai, també és important preguntar-nos per què. Potser no s'ha necessitat, o tampoc no s'ha entès o legítimat, o no sabíem com fer-lo servir. En tot cas, aquesta informació és igual d'important per revisar i millorar.

Hi ha moltes maneres d'avaluar, i cada comunitat pot escollir les eines que millor li funcionin. Algunes propostes:

- Fer una enquesta o formulari (digital o en paper) que reculli opinions anònimes sobre l'ús i percepció del protocol.
- Convocar una assemblea específica de retorn i revisió del protocol.
- Obrir una bústia de suggeriments durant tot l'any.

- Convidar una persona facilitadora externa que dinamitzi una sessió crítica i cuidada.
- Fer un retorn públic en un format creatiu (una dinàmica, un mural col·laboratiu, un fanzine, etc.) que ajudi a socialitzar les conclusions.

És important tenir en compte les emocions i els tempos. Parlar del que no ha anat bé pot remoure, generar malestars o fer aflorar tensions antigues.

Per això aquests espais d'avaluació han de ser pensats amb cura: escollir bé el moment, garantir condicions de seguretat i oferir eines perquè tothom pugui expressar-se.

Tancar el procés de creació (per obrir-ne un altre). Un cop el protocol ha estat creat, cal fer un tancament. I això no vol dir oblidar-lo en un calaix, sinó just al contrari: reconèixer que ha estat una etapa intensa i col·lectiva, i que val la pena aturar-se un moment per dir: hem arribat fins aquí.

Aquest tancament pot ser simbòlic (una reunió, una festa, una lectura compartida del protocol aprovat) o pràctic (ratificar-lo assembleàriament, fer-lo públic, penjar-lo a un espai visible, difondre'l als canals interns). El que és important és que la comunitat el faci seu.

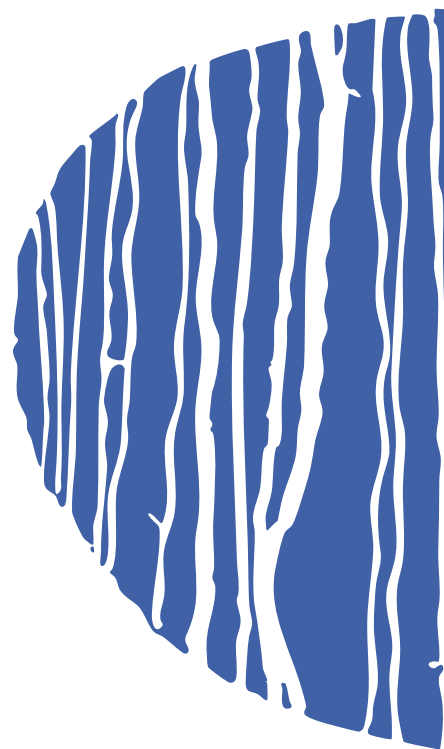
A més, en aquest moment podem deixar planificat el primer punt de revisió: acordar una data (per exemple, al cap de sis mesos o un any), designar una comissió de seguiment i establir quin serà el mecanisme per recollir millores. Com hem dit al principi, el protocol és una eina en moviment, una eina viva. Per tant, no només podem, sinó que hem de revisar-lo sempre que calgui: després d'una activació complicada, d'un canvi intern important, o simplement quan notem que alguna cosa ja no ens encaixa. El que avui ens sembla una bona resposta, potser demà ens queda curt. I això no és un error: és un senyal que la nostra comunitat evoluciona.

Ens pot ser d'ajuda tenir una frase clau: "Aquest protocol és un punt de partida, no d'arribada." I amb aquesta idea, animar-nos a continuar cuidant-lo, revisant-lo i fent-lo créixer, com cuidem una relació que ens importa.

Perquè si una cosa tenim clara, és que allò que no s'avalua, s'estanca. I nosaltres no hem vingut aquí a quedar-nos quietes.

O- BIBLIOGRAFIA

Per l'elaboració del protocol és interessant poder comptar amb altres fonts primàries o secundàries d'altres organismes més o menys formals. Per tant, és important que durant el protocol es citin les fonts d'on s'extreu la informació o material interessant. D'una banda, per reconèixer la feina feta per altres agents i, d'altra perquè la gent lectora pugui aprofundir i contextualitzar, si s'escau, la cita que esmentem durant el protocol.

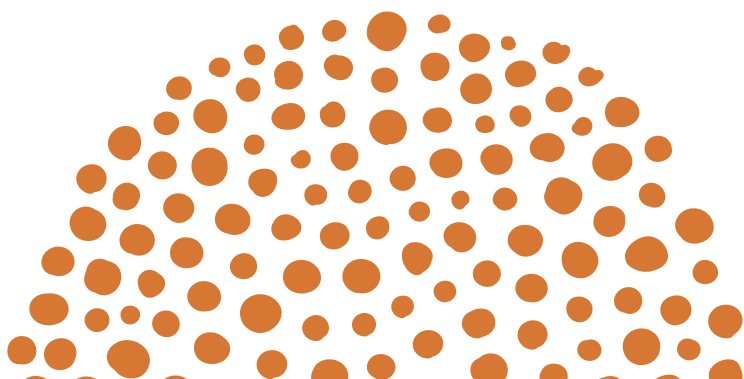
P- GLOSSARI

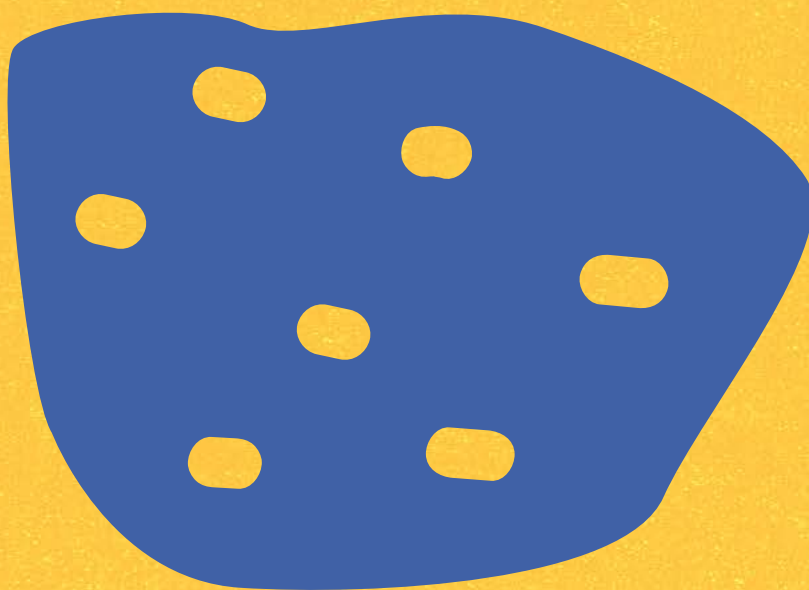
Per tal que la Guia pugui ser accessible per tots els públics, és important que entenguem que les paraules i conceptes als quals ens referim sovint potser els entenem diferent. Per tant, afegir un Glossari final ens recordarà quin és el nostre marc conceptual i així s'evitaran futures confusions i mal interpretacions d'allò que hem elaborat.

Addicionalment dels protocols que ja hem anat citant podeu trobar un glossari de la Cooperativa Candela (2023) sobre conceptes clau en relació amb l'educació sexual feminista i altres definicions fetes per la Cooperativa Magranes (2024), així com el glossari que es troba dins la "Guia Objectiu Espai Segur" de Colors de Ponent (2024).

Q- ANNEXOS

Per agilitzar la lectura del protocol i alhora no oblidar-nos res de tot allò que vulguem afegir ens pot funcionar fer servir els Annexos. Durant la redacció del protocol, doncs, podem aprofundir o afegir materials als Annexos i, per tant, la persona lectora pot accedir-hi quan vulgui, ja sigui al moment (al mateix punt) o recórrer a l'Annex específic quan li calgui.

3
CAP A ON ANEM?

CAP A ON ANEM?

Aquesta guia l'hem construïda des de la Llamborda de la mà d'entitats, associacions, cooperatives i col·lectius de base dels moviments socials d'arreu de Catalunya. Creiem que és un gran pas poder haver tingut aquests debats i, alhora, hem tingut una gran limitació: poc temps i pocs recursos.

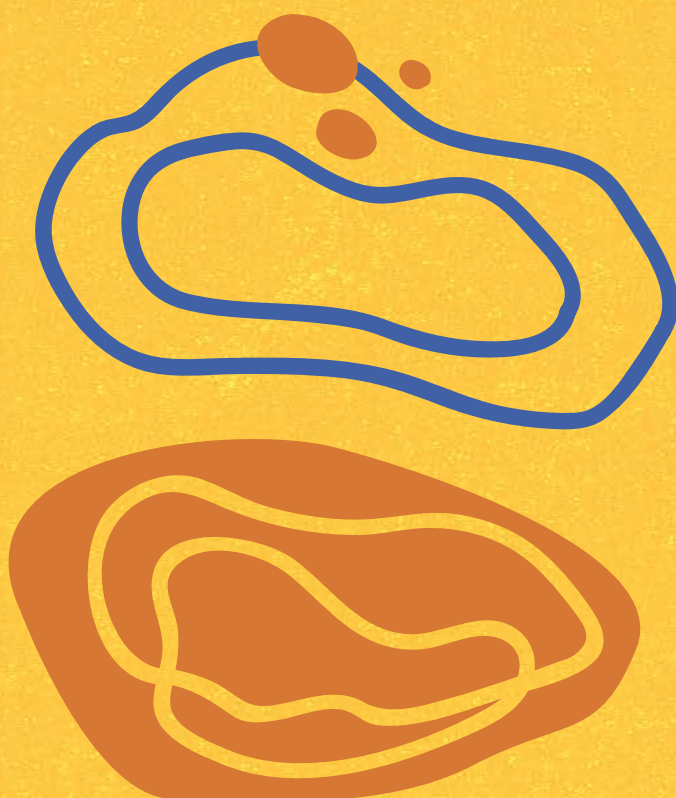
Amb aquesta limitació hem pogut arribar fins aquí, però ens quedem amb ganes de continuar caminant, construint, i en definitiva, aprenent col·lectivament sobre l'abordatge de les violències cis heteropatriarcal.

Sabem que les nostres comunitats, actualment, estan plenes de ferides no només per les violències patriarcal sinó per l'abordatge que s'ha fet d'aquestes.

Per tant, ens quedem amb les ganes, d'una banda, de compartir experiències plenes de complexitats i dificultats en les nostres comunitats i, d'altra banda, de compartir també experiències i metodologies que ens hagin funcionat o de les que n'hàgim après

Creiem que només posant el cos aquí, col·lectivament, podrem anar sanant les ferides de les violències i de les experiències de dolor de la gestió d'aquestes i creant nous imaginaris més amables sobre l'abordatge comunitari de les violències masclistes i LGTBIQ-fòbiques.

Us animem, doncs, a totes, totis i tots a continuar pensant i sentint col·lectivament per cercar referències d'experiències d'abordatges més amables, i alhora, crear nous imaginaris des d'una perspectiva feminista interseccional que camini cap a una justícia feminista.

4 **BIBLIOGRAFIA** **DE LA GUIA**

BIBLIOGRAFIA

Ateneu de l'Alt Urgell (2024). Protocol per la prevenció i abordatge de la violència masclista i lgtbifòbica.

Batzac - Joventuts Llibertàries (2019) Protocol de prevenció i abordatge d'agressions i violències masclistes.

Candela. Acció Comunitària i Feminista SCCL (2022). El soroll del silenci. Guia per abaixar el volum de les violències sexuals. Barcelona.

Candela. Acció Comunitària i Feminista SCCL (2023). Glossari.

Colors de Ponent (2024), Guia Objectiu Espai Segur. Guia per a prevenir les microviolències masclistes i LGTBI-fòbiques en entitats i col·lectius.

Cooperativa Magranes (2024), Investigació sobre les violències emocionals.

DDAA (2020), Descontrol i Heura Negra (2020). ¿Y qué hacemos con los violadores? Perspectivas anarquistas sobre cómo afrontar la violencia sexual y otras agresiones machistas. Editorial Descontrol.

Dirik, D. (2023). El moviment de dones del Kurdistan. Història, teoria i pràctica. Editorial Tigre de paper.

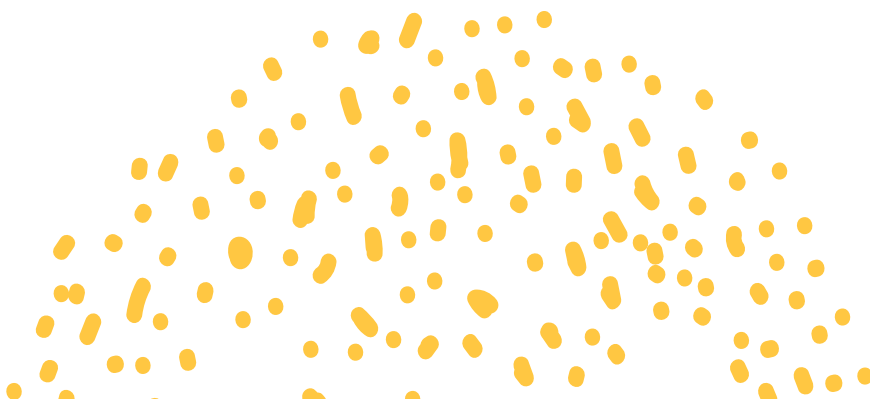
Generalitat de Catalunya (2024). Adolescència i violències masclistes. Instrument per garantir la reparació integral. [Informe de joventut] Departament de Drets Socials, Agència Catalana de la Joventut, Departament d'Igualtat i Feminismes, Direcció d'Erradicació de Violències, Masclistes. Disponible a: https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencies-masclistes/NOVA-ESTRUCTURA/Protocols/Adolescencia_i_violencies_masclistes_instrument.pdf

Generalitat de Catalunya (2025). Unitat de Suport a l'Alumnat en situació de Violència (USAV) Disponible a: <https://xtec.gencat.cat/ca/alumnat/violencies/usav/>
IRIDIA (2024). Racisme policial a l'Estat Espanyol. [Informe de Drets Humans] https://iridia.cat/wp-content/uploads/2025/02/Informe_racisme_policial-ES-WEB.pdf

La Cinètica (2024). Guía para la prevención y actuación frente a las violencias patriarcales en el entorno del CSOA. Disponible a: <https://lacinetika.wordpress.com/comissio-de-genere/>

OVIM (2025). OVIM: Observatorio de Violencias Institucionales Machistas.
Visualitzat a: <https://ovim.org/>

Xarxa d'Economia Social i Solidària, XES (2025). Protocol per a la prevenció, l'abordatge i la reparació de violències masclistes i LGTBIAQ+-fòbiques a la XES. Disponible a: <https://xes.cat/wp-content/uploads/2021/11/protocol-prevencio-assetjament.pdf>

MARC LEGAL VIGENT

Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género.

Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual.

ORDRE BSF/331/2013, de 18 de desembre, per la qual s'aproven les llistes d'indicadors i factors de protecció dels infants i adolescents. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 6530. Generalitat de Catalunya (2013).

Llei 17/2020 del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 8303 Generalitat de Catalunya (2020).

Jefatura del Estado. Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social. Boletín Oficial del Estado núm. 10 (2000).

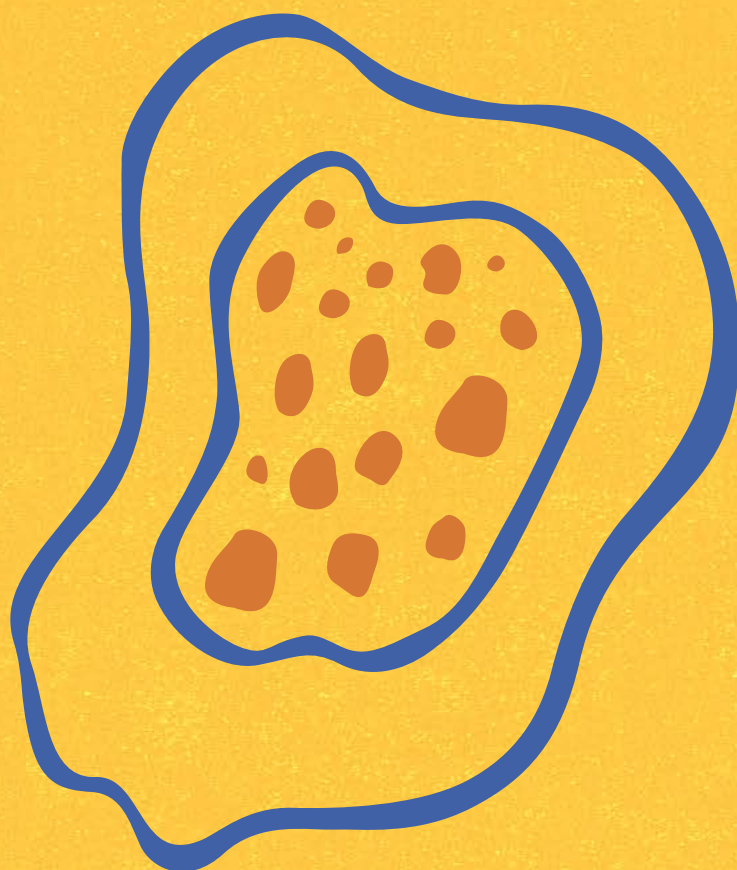
I des d'una perspectiva interseccional:

Ley Orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia.

DECRET LLEI 26/2021, de 30 de novembre, de modificació del llibre segon del Codi civil de Catalunya en relació amb la violència vicària.

Decreto Legislativo 1/2023, de 16 de marzo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley para la Igualdad de Mujeres y Hombres y Vidas Libres de Violencia Machista contra las Mujeres.

Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres.

4

ANNEXOS DE LA GUIA

ANNEX 1

ALTRES ENTITATS QUE ACOMPANYEN L'ELABORACIÓ DEL PROTOCOL I FORMEN PART DE LA XARXA D'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA I/O LA PLATAFORMA UNITÀRIA CONTRA LES VIOLÈNCIES DE GÈNERE

- Almena feminista
- Asociacion-Aspacia
- Barabara educació
- Candela acció comunitària i feminista
- Centre d'estudis africans i interculturals
- Cooperaccio
- Cúrcuma, acció diversitat i transformació amb perspectiva de gènere
- Equilàtera
- Fil a l'agulla
- G-360, cartografies humanes i socials
- Genera
- L'esberla
- La biscuit
- La llamborda
- Vira cooperativa

ANNEX 2

ENTITATS SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ I ABORDATGE

Entitats que formen part de la XES (Xarxa d'Economia Social i Solidària) i/o de la Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere

- Almena feminista
- Accions fem
- A tu vera
- Associació assitència a dones agredides sexualment (aadas)
- Associació atzavara-arrels
- Assoaciació carne diaby
- Associació conexus, atenció, formació i investigació psicosocials
- Associació dones heura
- Associació de dones ca l'aurelia
- Associació enruta't
- Associació gogara
- Associació helia
- Associació institut de les desigualtats
- Associació intercultural diàlegs de dona
- Associació invia
- Associació lika
- Associació suds
- Associació teatral mousiké
- Associació xarxa dos deu per la millora del barri de la sagrada família
- Associació valentes i acompanyades
- Barbara educació
- Ca la dona
- Candela acció comunitària i feminista
- Collectiu punt 6
- Consell de la joventut de barcelona (cjb)
- Confederació d'associacions veïnals de catalunya (confacv)
- Cooperaccio
- Cúrcuma, acció diversitat i transformació amb perspectiva de gènere
- Dones juristes
- Dones no standards
- El camino del elder
- El taller, eines amb perspectiva de gènere
- Equilàtera
- Espai coneix
- Etcèteres
- Fil a l'agulla
- Federació d'associacions culturals i educatives de persones adultes (facepa)
- Federació d'associacions veïnals de barcelona (favb)
- Heroines anònimes

- Homes igualitaris
- Ílium colective (coral vicent)
- Kalidoscopia
- La fera ferotge sccl
- La llamborda
- La sagrera en femení
- L'esberla
- Ludik concilia
- Magranes
- Metzineres
- Migress
- Mujeres juristas themis
- Mujeres pa lante
- Nus cooperativa
- Otras narrativas
- Raiz violeta
- El safareig, grup de dones feministes de cerdanyola
- Sos racisme
- Stop violències
- Trama
- Vira cooperativa
- Vocalia feminista sant antoni
- Violeta associació contra la violència de gènere
- Trenzadas

ANNEX 3

RECURSOS PÚBLICS EN RELACIÓ A L'ACOMPANYAMENT I ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES PATRIARCALS

ASSIR (Unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva)

Ofereixen atenció a la joventut, el consell reproductiu, el control i seguiment de l'embaràs, el diagnòstic prenatal, la interrupció voluntària de l'embaràs, l'educació maternal, l'atenció al puerperi, la prevenció del càncer de coll uteri i del càncer de mama, l'atenció a les malalties de transmissió sexual i a la patologia ginecològica, l'activitat comunitària a persones adultes, l'educació afectiva i sexual i l'atenció a les violències vers les dones.

SAI LGTBI+ (Servei d'Atenció Integral)

És un servei integral per informar, acompanyar i sensibilitzar a persones i entitats sobre l'orientació sexual, l'expressió i la identitat de gènere i per prevenir la LGBTI-fòbia. Atén tant a persones LGBTI+ com al seu entorn i a professionals que treballen en àmbits sensibles.

SARA (Servei d'Atenció, Recuperació i Acol·lida)

Es tracta d'un servei ambulatori d'àmbit i titularitat municipal que ofereix atenció ambulatoria específica i especialitzada a persones residents a la ciutat de Barcelona, supervivents de situacions de violència masclista (dones i persones LGTBI, infants i adolescents, o persones del seu entorn proper directament afectades per aquesta violència). També proporciona assessorament a personal professional i a persones de l'entorn de les víctimes.

SARA jove

L'Ajuntament de Barcelona posa a disposició de totes les noies i els nois i persones joves víctimes de situacions de violència masclista aquest servei on trobaran suport, assessorament i alternatives sobre com actuar i com enfrontar-s'hi.

SIAD (Serveis d'informació i atenció a les dones)

Servei que ofereix assessorament, acompanyament i orientació en diferents àmbits de la vida de les dones sobre qualsevol matèria, com ara salut, treball, habitatge, serveis i recursos per a les dones, i, si s'escau deriven cap a les entitats i organismes que en són responsables.

SIE (Servei d'Intervenció Especialitzada)

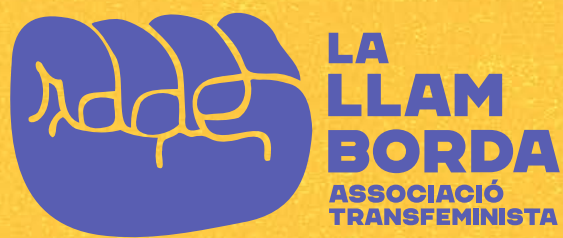
És un servei gratuït que ofereix atenció especialitzada i acompanyament a totes les dones joves i adultes i els seus fills i filles afectats per processos de violències masclistes per facilitar el seu procés de recuperació i reparació de les violències viscudes i del dany patit.

Telèfon 24h d'assistència contra la violència masclista: 900 900 120 i de correu electrònic, 900900120@gencat.cat. És un servei gratuït i confidencial que funciona les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any. Aquest servei atén les demandes relacionades amb qualsevol forma de situació de violència contra les dones.

Buscador del Ministeri d'Igualtat de recursos de suport i prevenció en casos de violència contra les dones:

<https://wrap.igualdad.gob.es/recursos-vdg/search/SearchForm.action>

Promou:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Empresa
i Treball**

Finança:

MINISTERIO
DE TRABAJO
Y ECONOMÍA SOCIAL

